

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS METROPOLITENO ĮGYVENDINIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO NR. XIIP-2375(3)**

2018 m. _____ d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Seimo valdybos 2017 m. lapkričio 15 d. sprendimo Nr. SV-S-471 „Dėl teisės aktų projektų išvadų“ 1.1 papunktį, Lietuvos Respublikos Vyriausybė **n u t a r i a**:

Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos metropoliteno įgyvendinimo įstatymo projektui Nr. XIIP-2375(3) (toliau – įstatymo projektas), tačiau siūlyti jį tikslinti atsižvelgiant į toliau išdėstytas pastabas ir pasiūlymus:

1. Lietuvos Respublikos transporto veiklos pagrindų įstatymo 5 straipsnyje yra nustatytas baigtinis transporto rūšių sąrašas, t. y. geležinkelių, kelių, jūrų, oro ir vidaus vandens transportas. Minėtoje įstatymo nuostatoje nurodyta, kad tik šių transporto rūšių, taip pat kombinuotų vežimų veiklos ypatumus nustato specialieji transporto rūšių įstatymai ir kodeksai bei kiti teisės aktai. Atsižvelgiant į tai, kad įstatymo projekto 2 straipsnio 1 dalyje sąvoką „metropolitenas“ siūloma apibrėžti kaip bėginio transporto sistemą, siekiant teisinio reguliavimo sistemiškumo, siūlytina pakeisti Transporto veiklos pagrindų įstatymo 5 straipsnį – papildyti transporto rūšių sąrašą ir nustatyti bėginį transportą (metropoliteną) kaip atskirą transporto rūšį. Vadovaujantis Seimo statuto 135 straipsnio 5 dalimi, Transporto veiklos pagrindų įstatymo pakeitimo įstatymo projektą siūlytina teikti kartu su įstatymo projektu.

2. Įstatymo projekto 4 straipsnio 2 dalies paskutiniajame sakinyje nurodyti valstybinės svarbos projektai nėra minimi šios dalies pirmajame sakinyje ir lieka neaiški jų teisinė prigimtis. Papildomai siūlytina tikslinti minėtą įstatymo projekto nuostatą ir detalizuoti, kada sprendimą dėl ekonominio projekto pripažinimo ypatingos valstybinės svarbos arba valstybei svarbiu ekonominiu projektu priims Lietuvos Respublikos Seimas, o kada – Vyriausybė.

3. Lietuvos Respublikos koncesijų įstatymo 17 straipsnyje, reglamentuojant koncesijos sutarties trukmę, be kita ko, nurodyta, kad koncesijos sutartis turi būti terminuota ir jos trukmę nustato suteikiančioji institucija, atsižvelgdama į reikalaujamus darbus ar paslaugas. Atsižvelgiant į tai, kad minėtame Koncesijų įstatymo straipsnyje koncesijos sutarties trukmė nenustatyta, siekiant užtikrinti šalių laisvę rinktis tinkamiausią, įvertinus koncesijos sutarties specifiką, koncesijos sutarties trukmę, siūlytina atsisakyti įstatymo projekto 6 straipsnio 1 dalies nuostatos, kad koncesijos sutartis dėl metropoliteno projekto įgyvendinimo gali būti sudaroma ilgesniam kaip 25 metų laikotarpiui.

4. Įstatymo projekto 6 straipsnio 3 dalyje kalbama apie metropoliteno sistemai įrengti suteiktos žemės ir teritorijos perdavimą nuosavybės teise valstybei ar savivaldybei. Kadangi pagal

Lietuvos Respublikos žemės gelmių įstatymo 2 straipsnį žemės gelmės sausumoje yra išimtinė valstybės nuosavybė, nuosavybės teisė į jas pakeista negali. Analogiškai valstybės arba savivaldybių žemė, vadovaujantis Koncesijų įstatymo 16 straipsniu, gali būti perduota koncesininkui patikėjimo teise, panaudos pagrindais ar nuomos teisėmis, bet ne nuosavybėn. Atsižvelgiant į tai, įstatymo projekto 6 straipsnio 3 dalies nuostatų dėl metropolitenos sistamai įrengti suteiktos žemės ir teritorijų perdavimo nuosavybės teise valstybei ar savivaldybei siūlytina atsisakyti kaip perteklinių ir prieštaraujančių minėtoms Koncesijų įstatymo ir Žemės gelmių įstatymo nuostatoms.

5. Įvertinant įstatymo projekto 3 ir 4 straipsnių nuostatas, įstatymo projekte neapibrėžta, kaip valstybė galėtų dalyvauti metropolitenos koncesijoje (galimybė valstybei dalyvauti įgyvendinant metropolitenos koncesiją numatoma įstatymo projekto 6 straipsnio 3 dalyje).

6. Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 9 straipsnis nustato, kad valstybės ir savivaldybių turtas turi būti valdomas, naudojamas ir juo disponuojama vadovaujantis visuomeninės naudos, efektyvumo, racionalumo ir viešosios teisės principais. Taigi, minėto įstatymo 22 straipsnio 4 dalies reikalavimas, kad valstybė ar savivaldybė gali turtą investuoti įsigydamas steigiamos arba įstatinį kapitalą didinančios akcinės bendrovės ar uždarnosios akcinės bendrovės akcijų tik tuo atveju, jeigu jos visuotiniame akcininkų susirinkime valstybei ar savivaldybei (savivaldybėms) arba joms kartu suteikia daugiau negu 50 procentų balsų, nustatytas tikslingai, siekiant užtikrinti šių principų įgyvendinimą ir valstybės arba savivaldybių institucijoms sudaryti sąlygas paveikti sprendimus, kad valstybės ir savivaldybės turtas būtų naudojamas, valdomas arba juo disponuojama racionaliai, efektyviai, užtikrinant visuomenės poreikius.

Atsižvelgiant į tai, įstatymo projektu įteisinus galimybę įgyvendinti metropolitenos projektą institucinės viešojo ir privataus sektorių partnerystės būdu netaikant Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 22 straipsnio 4 dalyje nustatyto reikalavimo, valstybė ir (ar) savivaldybė netektų galimybės užtikrinti valstybės ir (ar) savivaldybių turto valdymo principų įgyvendinimo, siūlytina patikslinti įstatymo projekto 7 straipsnį ir atsisakyti Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 22 straipsnio 4 dalies netaikymo išimties.

Be to, įvertinus tai, kad įstatymo projekto 7 straipsnyje apibrėžiamas metropolitenos projekto įgyvendinimas taikant institucinės viešojo ir privataus sektorių partnerystės būdą, kuris nenurodytas įstatymo projekto 5 straipsnyje, siūlytina suvienodinti šių įstatymo projekto straipsnių nuostatas.

7. Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos paslaugų įstatymo 5 straipsnio nuostatas reikalavimas metropolitenos įmonėms įgyti sertifikatą, jo išdavimo sąlygos, metropolitenos įmonės teisės ir pareigos, atsisakymo išduoti sertifikatą, jo galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo, galiojimo panaikinimo pagrindai turi būti nustatomi įstatyme. Be to, atsižvelgiant į tai, kad reikalavimas metropolitenos įmonei būti sertifikuotai laikytinas ūkinės veiklos ribojimu ir prilygintinas licencijavimui, siūlytina įstatymo projektą papildyti Licencijavimo pagrindų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. liepos 18 d. nutarimu Nr. 937 „Dėl Licencijavimo pagrindų aprašo patvirtinimo“, 18 punkte nurodytomis nuostatomis, taip pat nuostatomis, reglamentuojančiomis esmines sertifikavimo, ūkinės veiklos vykdymo sąlygas ir priežiūrą, ūkinės veiklos vykdytojo teises ir pareigas.

Papildomai, siekiant teisinio reguliavimo nuoseklumo, siūlytina suvienodinti įstatymo projekto 9 straipsnio 2 dalies ir 9 straipsnio 4 dalies 1 punkto nuostatas, kuriose nustatoma, kokius

reikalavimus turi atitikti metropolitenos įmonės rengiamos eismo saugos valdymo sistemos, arba įstatymo projekto 9 straipsnio 4 dalies 1 punkte pateikti nuorodą į 9 straipsnio 2 dalį.

8. Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatyme neregamentuotas metropolitenos sistemos objektų panaudojimas civilinės saugos sistemoje, todėl, siekiant tinkamai įgyvendinti Seimo statuto 135 straipsnio 5 dalį ir įstatymo projekto 11 straipsnio 1 dalį, siūlytina kartu su įstatymo projektu kaip lydimąjį teisės aktą teikti ir Civilinės saugos įstatymo pakeitimo įstatymo projektą.

Taip pat siūlytina atsisakyti įstatymo projekto 11 straipsnio 2 dalyje siūlomo reguliavimo, kadangi minėti klausimai yra Civilinės saugos įstatymo reguliavimo dalykas. Dėl tos pačios priežasties įstatymo projekto preambulėje siūlytina atsisakyti nuostatos „<...> pripažindamas būtinybę vystyti civilinės saugos infrastruktūrą ir konstatuodamas galimybę metropoliteną efektyviai naudoti civilinėje saugoje <...>“.

9. Priimant sprendimus dėl metropolitenos sistemos savivaldybėms būtina įvertinti savo finansines galimybes, atlikti paslaugos teikimo alternatyvų kaštų ir naudos analizę, taip pat įvertinti kitas svarbias aplinkybes. Todėl siūlytina įstatymo projekte nustatyti pareigą savivaldybėms atlikti savo sprendimo ir pasirinkto įgyvendinimo būdo ekonominį vertinimą, kad būtų galima nustatyti, ar savivaldybė bus finansiškai pajėgi dalyvauti įgyvendinant metropolitenos projektą, ar steigdama kontroliuojamąją įmonę galės suformuoti pakankamą įmonės kapitalą, ar galės prisiimti įsipareigojimus pagal koncesijos sutartį.

10. Įstatymo projektą taip pat siūlytina tikslinti šiais teisės technikos ir kitais redakciniais aspektais:

10.1. Pagal įstatymo projekto 5 straipsnio 1 punktą metropolitenos projektą gali įgyvendinti pati savivaldybė arba savivaldybės kontroliuojama įmonė. Įstatymo projekto 7 straipsnyje nustatyta, kad savivaldybė gali turtą investuoti įsigydama steigiamos akcinės bendrovės ar uždarnosios akcinės bendrovės akcijų, kurios visuotiniame akcininkų susirinkime valstybei arba savivaldybei suteikia mažiau kaip 50 procentų balsų. Siekiant tarpusavyje suderinti minėtų straipsnių nuostatas, siūlytina įstatymo projekto 7 straipsnyje išbraukti žodžių junginį „valstybei arba“.

10.2. Siekiant teisinio reguliavimo aiškumo siūlytina patikslinti įstatymo projekto 4 straipsnio 2 dalį ir nurodyti, kad šioje dalyje nurodyti sprendimai priimami Lietuvos Respublikos žemės paėmimo visuomenės poreikiams įgyvendinant ypatingos valstybinės svarbos projektus įstatymo nustatyta tvarka, taip pat siūlytina įstatymo projekto 8 straipsnio 1 dalyje nurodyti, kad metropolitenos sklypo (teritorijos dalies) ribos nustatomos teritorijų planavimą reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka, įstatymo projekto 8 straipsnio 2 dalyje nurodyti, kad žemė ir žemės gelmių erdmės metropolitenos sistemos statybai suteikiamos Lietuvos Respublikos žemės įstatymo ir Žemės gelmių įstatymo nustatyta tvarka, įstatymo projekto 10 straipsnio 3 dalyje nurodyti, kad keleivių ir bagažo vežimo tarifai, sąlygos ir tvarka, taip pat metropolitenos įmonės, keleivio, bagažo siuntėjo (gavėjo) teisės, pareigos ir atsakomybė, metropolitenos transportu keliaujančių neįgaliųjų arba ribotos judėsenos asmenų apsauga ir pagalbos taisyklės nustatomos vadovaujantis Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu, 2007 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1370/2007 dėl keleivinio geležinkelių ir kelių transporto viešųjų paslaugų ir panaikinančiu Tarybos reglamentus (EEB) Nr. 1191/69 ir (EEB) Nr. 1107/70 (OL 2007 L 315, p. 1) ir atsižvelgiant į sudarytų sutarčių nuostatas.

10.3. Siekiant teisinio reguliavimo aiškumo, siūlytina įstatymo projekto 3 straipsnyje apibrėžti įstatymo projekto 9 straipsnio 2 dalyje vartojamos sąvokas „metropolitenos riedmenys“ ir „infrastruktūra“.

10.4. Atsižvelgiant į tai, kad įstatymo straipsnio pavadinimas turi atitikti jame dėstomo turinio esmę, siūlytina patikslinti įstatymo projekto 5 straipsnio pavadinimą, kadangi jame nenustatomas metropolitenos sistemos įgyvendinimas, taip pat įstatymo projekto 8 straipsnio pavadinimą, kadangi jame nustatoma metropolitenos ribų nustatymo, o ne metropolitenos trasų parinkimo tvarka, reglamentuojama ne tik žemės, bet ir žemės gelmių suteikimo tvarka.

10.5. Įstatymo projekto 9 straipsnio 2 dalyje, 4 dalies 1 punkte ir 7 dalyje nurodytas teisės akto, reglamentuojančio metropolitenos eismo saugą, pavadinimas. Kadangi konkrečių įgyvendinamųjų teisės aktų pavadinimų nurodymas suponuoja dažną įstatymo keitimą, be to, įvertinus tai, kad pradiniam įstatymo rengimo etape dažnai sunku nustatyti konkretų įgyvendinamojo teisės akto pavadinimą, o nustačius netikslų, vėliau gali būti ribojama įgyvendinamojo teisės akto rengėjo pozicija, siūlytina tikslinti įstatymo projekto 9 straipsnio dalį ir nurodyti, kad eismo saugos valdymo sistemas metropolitenos įmonės parengia ir įgyvendina, be kita ko, vadovaudamosi Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro nustatyta tvarka, reglamentuojančia metropolitenos eismo saugą. Atitinkamai įstatymo projekto 9 straipsnio 7 dalies siūlytina atsakyti kaip perteklinės. Dėl minėtų priežasčių taip pat siūlytina tikslinti įstatymo projekto 9 straipsnio 6 dalį ir nustatyti, kad sertifikatai išduodami, jų galiojimas sustabdomas, galiojimo sustabdymas panaikinamas, galiojimo panaikinimas atnaujinamas ir pakeičiamas susisiekimo ministro nustatyta tvarka.

10.6. Siekiant išvengti situacijos, kai tam tikros valstybės institucijos funkcijos turinys galėtų būti keičiamas ar funkcija galėtų būti perduodama kitai valstybės institucijai, tik atitinkamai koreguojant įstatymus (tokia praktika galėtų būti vertinama kaip ribojanti Lietuvos Respublikos Konstitucijos 94 straipsnio 3 punkte įtvirtintų Vyriausybės įgaliojimų koordinuoti ministerijų ir kitų Vyriausybės įstaigų veiklą įgyvendinimą, taip pat Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo 22 straipsnio 8 ir 9 punktų realizavimą), taip pat įvertinus tai, kad Valstybinė geležinkelio inspekcija prie Susisiekimo ministerijos reorganizuota, siūlytina įstatymo projekto 9 straipsnio 5 dalyje konkretaus Vyriausybei atskaitingo subjekto nenurodyti ir vietoj formuluotės „Valstybinė geležinkelio inspekcija prie Susisiekimo ministerijos“ vartoti formuluotę „Vyriausybės įgaliota institucija“. Be to, siūlytina patikslinti Vyriausybės įgaliotos institucijos įgaliojimus, nurodytus įstatymo projekto 9 straipsnio 5 dalyje, ir nurodyti, kad minėta institucija ne tik išduoda sertifikatus, sustabdo sertifikatų galiojimą, panaikina jų galiojimo sustabdymą, panaikina galiojimą, atnaujiną ir pakeičia sertifikatus, bet ir prižiūri, kaip metropolitenos įmonės laikosi sertifikuojamos veiklos sąlygų, taip pat teisės aktų, reglamentuojančių metropolitenos eismo saugą, reikalavimų.

10.7. Atsižvelgiant į tai, kad įstatymo projektas reguliuoja tik kai kuriuos iš įstatymo projekto 1 straipsnio 2 dalyje nurodytų reguliuojamų teisinių santykių, siūlytina tikslinti įstatymo projekto 1 straipsnio 2 dalį (atsisakyti perteklinių, įstatymo projekte neaptartų teisinių santykių, t. y. Vyriausybės funkcijų) arba įstatymo projektą papildyti įstatymo projekto 1 straipsnio 2 dalyje nurodytomis nuostatomis (investuotojų funkcijomis, jų ir metropolitenų projektų įgyvendinimo bendrovių tarpusavio santykių bendraisiais principais).

10.8. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje savivaldybė apibrėžta kaip valstybės teritorijos administracinis vienetas. Atsižvelgiant į tai ir vadovaujantis Vietos savivaldos įstatymo 3 straipsnio 3 dalies nuostata, kad už savivaldos teisės įgyvendinimą yra

atsakingos savivaldybės institucijos, siūlytina patikslinti įstatymo projekto 1 straipsnio 2 dalį, 9 straipsnio 2 dalį, 9 straipsnio 4 dalies 1 punktą, 10 straipsnio 1 ir 3 dalis.

10.9. Įstatymo projekto 2 straipsnio 7 dalyje nurodyta, kad įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos investicijų įstatyme. Atsižvelgiant į tai ir siekiant užtikrinti Investicijų įstatyme vartojamų sąvokų ir įstatymo projekte vartojamų formuluočių suderinamumą, siūlytina įstatymo projekto 5 straipsnio 2 punkte vietoj formulotės „investicijos valdžios ir privataus subjektų partnerystės pagrindu“ vartoti formulotę „valdžios ir privataus subjektų partnerystės sutarties pagrindu“.

10.10. Įstatymo projekto 10 straipsnio 2 dalies nuostatos dėl viešųjų paslaugų sutarčių (atsižvelgiant į įstatymo projekto 10 straipsnio 1 dalies nuostatas turėtų būti vartojama formulotė „viešųjų paslaugų teikimo sutarčių“) sudarymo, vežėjų (atsižvelgiant į įstatymo projekto 10 straipsnio 3 dalies nuostatas turėtų būti vartojama formulotė „metropolitenų įmonių“) nuostolių, patirtų vykdant viešųjų paslaugų įsipareigojimus, kompensacijai apskaičiuoti taikomų taisyklių nurodymo siūlytina atsisakyti, nes jose nenustatomas savarankiškas reguliavimas. Be to, siekiant teisinio reguliavimo nuoseklumo siūlytina suvienodinti įstatymo projekto 10 straipsnyje vartojamas formulotes ir įstatymo projekto 10 straipsnio 3 dalyje vietoj formulotės „keleivių ir bagažo vežimo tarifus“ vartoti formulotę „keleivių ir bagažo vežimo metropolitenų transportu tarifus“, vietoj formulotės „sudarytų sutarčių“ vartoti formulotę „viešųjų paslaugų teikimo sutarčių“.

10.11. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 20 straipsnio 4 dalimi ir siekiant tinkamai bei laiku parengti ir priimti Lietuvos Respublikos metropolitenų įgyvendinimo įstatymo (toliau – įstatymas) įgyvendinamuosius teisės aktus bei atsižvelgdami į šioms procedūroms įvykdyti reikalingą laiką, siūlytina įstatymo projekto 12 straipsnio 1 dalyje nustatyti, kad įstatymas įsigalioja 2019 m. gegužės 1 d., taip pat įstatymo projekto 12 straipsnio 2 dalyje nustatyti, kad įstatymo įgyvendinamieji teisės aktai turi būti priimti iki 2019 m. balandžio 31 d.

Be to, atsižvelgiant į įstatymo projekto 9 straipsnio nuostatas dėl įgaliojimų susisiekimo ministrui nustatyti tvarką, reglamentuojančią metropolitenų eismo saugą, siūlytina įstatymo projekto 12 straipsnio 2 dalyje pavedimą iki įstatymo įsigaliojimo priimti šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus suformuoti ir susisiekimo ministrui.

Ministras Pirmininkas

Susisiekimo ministras